

สภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

**Internal Supervision Conditions of Schools in Phu Krachan School Group
under Sisaket Primary Educational Service Area Office 4**

วุฒิชัย เผ่าภูรี

มหาวิทยาลัยราชธานี

Wuttichai Paopuree

Ratchathani University, Thailand

E-mail : Wuttichai2205@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .97 มีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน จำนวน 206 คน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณา แยกรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงตามลำดับจากคะแนนเฉลี่ยสูงมาต่ำ คือ 1) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 2) ด้าน การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการวางแผนการนิเทศและ 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศ

คำสำคัญ: นิเทศภายใน; กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน; สภาพการณ์พิเศษ

Abstracts

The purpose of this research was to study internal supervision conditions of schools in Phu Krachan school group under Sisaket Primary Educational Service Area Office 4. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire with a reliability of .97. The data were analyzed using mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D). The sample used in this research was a group of 206 teachers who were teaching in Phu Krachan school group.

A result of this study was found in the following aspects. The internal supervision conditions of the schools as a whole was at the moderate level. When considered by item found that one item was at the high level, which was the operation of supervision performance, and four items were at the moderate level sorting from higher average score to lower average score including: 1) providing encouragement to supervisors, 2) giving education before performing supervision, 3) supervision planning and 4) supervision evaluation respectively.

Keywords: Internal Supervision; Phu Krachan School Group; Supervision Conditions

* วันที่รับบทความ: 16 ตุลาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 15 พฤศจิกายน 2563; วันที่ตอบรับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2563

Received: October 16, 2020; Revised: November 15, 2020; Accepted: November 15, 2020

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดบนเวทีโลก การปฏิรูปการศึกษาจึงต้องตระถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่วางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคต จะต้องมีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง ซึ่งต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในข้างต้น จึงมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาชาติ (พ.ศ.2560-2579) ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการศึกษา โดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economic) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนสังคม (All for Education) อีกทั้งยังยึดตามเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีระบบการจัดการในส่วนงานบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ในการให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน ที่สำคัญคือ การบริหารและการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารและการนิเทศ เป็นบทบาทสำคัญยิ่งของผู้บริหาร แต่ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา มักจะไม่คำนึงถึงความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนโดยเน้นงานด้านบริหารเพียงด้านเดียวจึงทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการสอน ไม่บรรลุเป้าหมายอย่างที่ตั้งประสงค์ นอกจากนี้ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ครูผู้ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะครูเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงตนเองทั้งถึงวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ผู้บริหารต้องใช้การนิเทศภายในเป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งมุ่งมั่นในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือจาก

ทุกฝ่ายเพื่อมุ่งพัฒนาการศึกษา รวมทั้งมีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะเป็นการส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน และคุณภาพของนักเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และมาตราที่ 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติที่หลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญคือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการนิเทศภายในมีกำหนดไว้ใน กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน

การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ ในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกจะสนองความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกันเป็นเรื่องที่ยากที่จะสนองความต้องการของโรงเรียนได้ และในสภาพปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนต่างมีความรู้ความสามารถ บางคนก็มีความชำนาญเฉพาะสาขา จึงควรใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันด้วย

สภาพปัญหาของการนิเทศภายในโรงเรียนพบว่ายังมีปัญหาหลายประการที่ทำให้การนิเทศ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรประการสำคัญคือ ตัวผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ในการนิเทศภายใน ไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ไม่ตระหนักว่าตนมีความสำคัญที่จะผลักดัน ให้เกิดการพัฒนา เห็นว่าการนิเทศภายในเป็นงานของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการ หรือกิจกรรม การนิเทศภายใน จึงมอบให้ บุคคลเหล่านั้น รับผิดชอบดำเนินการแทนผู้บริหารไม่ได้มีบทบาทใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการดำเนินการ นิเทศภายในโรงเรียน ตลอดจนปัญหาความไม่มั่นใจในตนเอง ของผู้บริหารที่ขาดความมั่นใจในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ในส่วนของบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่รู้ จุดหมายที่แท้จริงของการนิเทศภายใน มองการนิเทศภายใน คือ การไปสังเกตการณ์ สอนของครู ภายในชั้นเรียน เข้าใจการนิเทศว่าเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมิน วิพากษ์วิจารณ์บุคลากรขาด ความร่วมมือร่วมคิด ร่วมทำ ตลอดจนสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ๆทางการนิเทศ ไม่ได้นำมาใช้ เพื่อการสนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนข้างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่ง, 2546 : 4)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระเจา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จะได้นำผลวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 20 โรงเรียน ในตำแหน่งครูผู้สอนที่ทำงานด้านการนิเทศภายใน จำนวน 261 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 206 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง การเทียบสัดส่วนและกลุ่มประชากรโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ 4) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ จำนวนแบบสอบถาม 46 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21-.63 (Corrected Item-Total Correlation) และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแอลฟา (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .97

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี เพื่อติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 206 คน พร้อมอธิบายให้ครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับการทำ

แบบสอบถาม และรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถาม จำนวน 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน 4. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

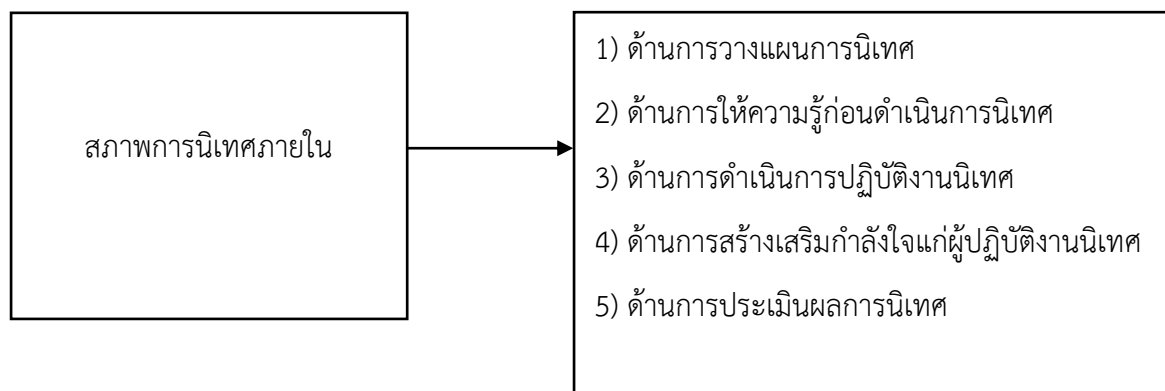
ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยบันทึกข้อมูลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติ มีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ใน 5 ด้าน ตามแนวคิดหลักการและทฤษฎีในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของ สงัด อุทรานันท์ (2530 : 125) โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

(n = 206)

สภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน	$\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.94	0.51	ปานกลาง
2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ	3.96	0.55	ปานกลาง
3. ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ	4.04	0.55	มาก
4. ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ	3.97	0.53	ปานกลาง
5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	3.94	0.52	ปานกลาง
โดยรวม	3.98	0.54	ปานกลาง

ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับการความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ 4) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ มาดำเนินการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และความหมายความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อสภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในภาพรวมและรายด้าน

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และเมื่อพิจารณาแยกรายด้านพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการณ์พิเศษภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 3) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 และ 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีรายละเอียดที่สามารถนำไปใช้ แล้วจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

จากการศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.98 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และเมื่อพิจารณาแยกรายด้านพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 3) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 และ 4) ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่าค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของครูในโรงเรียนเพื่อประกอบการวางแผนนิเทศ การกำหนดกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับการนิเทศและสาระการนิเทศ และการสร้างคู่มือประกอบการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศของโรงเรียน การนำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการสอนกระบวนการจัดการเรียนการสอนการวัดประเมินผลและการสอนซ่อมเสริมมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนการนิเทศ สอดคล้องกับ ครรชิต คำดี (2560 : 112) ที่ทำการวิจัย แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าควรมีแนวทางที่หลากหลายในการดำเนินการทำกิจกรรมการนิเทศเพื่อให้เกิดการสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน การประสานแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับ บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อน (2563 : 413) ที่ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการนิเทศ พบว่าขั้นตอนแรกควรที่จะมีการประชุมและทำการวางแผนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกัน นำไปสู่การกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน และการกำหนดปฏิทินการนิเทศไว้อย่างชัดเจน

2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ในภาพรวม ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ พบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ การประเมินความเข้าใจในการดำเนินงานของผู้ประเมินก่อนการนิเทศ ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับ บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อน (2563 : 413) ที่ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการนิเทศ พบว่าควรมีขั้นตอนในการให้ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่ทำการนิเทศแก่ผู้ถูกนิเทศก่อน การจัดทำเครื่องมือนิเทศร่วมกันของคณะกรรมการผู้นิเทศ การทำข้อตกลงก่อนการนิเทศในกรอบงานที่จะนิเทศ และการดำเนินการติดตามแนวความคิดที่ได้รับจากผู้ให้คามรู้ในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง คือ การจัดครูเพื่อให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศการทำข้อตกลงในการ

ใช้เครื่องมือในการนิเทศของคณะกรรมการผู้นิเทศ และยังสอดคล้องกับ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2563 : 103) ที่ทำการศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่ารูปแบบการนิเทศควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้รับการนิเทศก่อน การประเมินความต้องการ ความจำเป็นของครูด้านความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานก่อนการนิเทศ และการประเมินความเข้าใจในการดำเนินงานของผู้รับการประเมินก่อนการนิเทศ

3. ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ในภาพรวม ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 12 ข้อ คือ มีการช่วยเหลือแนะนำครูในการจัดการเรียนการสอนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น การเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการสอนของครู การสังเกตการณ์สอนแล้วนำข้อมูลกลับมาอภิปรายและเสนอแนะเพื่อปรับแก้พฤติกรรมการสอน การกำกับดูแลให้ครูได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของหน่วยงานอย่างถูกต้อง การชี้แจงแนะนำครูให้เห็นความสำคัญของการผลิตสื่อ และการใช้สื่อที่เป็นนวัตกรรมมาประกอบการสอน การจัดสอนซ่อมเสริมและกำกับการสอนซ่อมเสริมได้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ การศึกษาดูงานต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์นำมาพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การระดมความคิด เพื่อค้นคว้าแนวความคิดริเริ่มในการพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับหลักความร่วมมือ (Cooperation) ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการทำงาน หลักการเห็นใจ (Considerate) ที่ต้องคำนึงถึงมนุษยสัมพันธ์เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีของบุคคลที่ร่วมงาน และหลักการสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคลให้แสดงออกและพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งยังสอดคล้องกับ ชารี มณีสรี (2542, : 201) การประชุมสร้างข้อตกลง ชี้แจงเพื่อสร้างความมั่นใจให้ครูหรือผู้นิเทศ การสนับสนุนให้ครูทดลองใช้วิธีการใหม่ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาการสอนของครู การบันทึกการนิเทศพร้อมจัดเก็บเป็นข้อมูลเพื่อการติดตามผลและพัฒนา และการประเมินครูเพื่อปรับปรุงและพัฒนาครูในโรงเรียนเป็นระยะ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง คือการแนะนำให้ครูศึกษารายละเอียดด้านเนื้อหาของวิชาก่อนทำการสอน การส่งเสริมให้ครูใช้ ผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน และการสนทนาวิชาการ (PLC) ในแนวทางการปฏิบัติการเรียนการสอนตลอดจนเทคนิค

4. ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ในภาพรวม ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 4 ข้อ คือ การนำข้อมูลจากการนิเทศไปใช้เพื่อการพัฒนาครูต่อไป การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ครูที่ได้รับการนิเทศมีกำลังใจในด้านต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2563 : 103) ที่ทำการศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่ารูปแบบการนิเทศควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจของผู้รับการประเมินหรือนิเทศ การนำผลการ

นิเทศไปปรับปรุงการบริหารงานด้านวิชาการอย่างจริงจัง และการกำหนดงบประมาณเพื่อให้เกิดการนำไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ พบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการนิเทศ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับสูง 2 ข้อ คือ การนำผลการประเมินการนิเทศมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็งของโครงการเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงงาน ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับ สังกัด อุทรานันท์ (2530 : 125) ได้กล่าวถึง นำผลการนิเทศมาปรับปรุงเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน และการกำหนดครูผู้รับผิดชอบด้านการประเมินผลและรายงานผล แผนงาน/โครงการเหมาะสมเป็นที่ยอมรับของครู มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 9 ข้อ คือ การแจ้งผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศและผู้เกี่ยวข้องทราบ การรายงานผลการนิเทศต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องตามระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากสอดคล้องกับ วาสนา แป้งสี (2557 : 46) ได้ทำการวิจัย การนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าแนวทางการนิเทศเกือบทุกโรงเรียนมีการรายงานผลการนิเทศภายในอยู่แล้วเป็นประจำ การใช้เทคนิคเครื่องมือหลายๆอย่าง ในการประเมินผล การจัดครูเพื่อให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ การใช้สื่อ เครื่องมือ ในการประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ การทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการนิเทศ การเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น แบบสังเกต แบบสำรวจข้อมูล แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการนิเทศ การประเมินผลโดยยึดวัตถุประสงค์ของงาน แต่ละงานเป็นหลัก และการประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น ประเมินการประชุม อบรม สัมมนาหรือการสนทนาทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนภูกระเจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีรายละเอียดที่สามารถนำไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรพัฒนาให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศของโรงเรียน การสร้างเสริมการใช้แผนในการจัดการเรียนการสอนผ่านการนิเทศ การประสานแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน และมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศไว้อย่างชัดเจน

2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ควรพัฒนาให้มีการจัดครูเพื่อให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ มีการทำข้อตกลงในการใช้เครื่องมือในการนิเทศของคณะกรรมการผู้นิเทศ มีการประเมินความต้องการ ความจำเป็นของครูด้านความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติงานก่อนการนิเทศ และมีการประเมินความเข้าใจในการดำเนินงานของผู้รับการประเมินก่อนการนิเทศ

3. ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ควรพัฒนาให้มีการแนะนำให้ครูศึกษารายละเอียดด้านเนื้อหาของวิชาก่อนทำการสอน มีการส่งเสริมให้ครูใช้ผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน ควรมีการวัดผล

ประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลาย ประเมินผลโดยครู ผู้เรียนและผู้ปกครอง และมีการสนทนาวិชาการ (PLC) ในแนวทางการปฏิบัติการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิค

4. ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ควรพัฒนาให้มีการนำข้อมูลจากการนิเทศไปใช้เพื่อการพัฒนาครูต่อไป มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ครูที่ได้รับการนิเทศมีกำลังใจในด้านต่างๆ ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจของผู้รับการประเมินหรือนิเทศ และมีการกำหนดงบประมาณเพื่อให้เกิดการนำไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรพัฒนาให้มีการแจ้งผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศและผู้เกี่ยวข้องทราบ มีการรายงานผลการนิเทศต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องตามระยะเวลาที่กำหนด สร้างเครื่องมือที่มีเกณฑ์ การวัดประเมินที่สามารถตัดสินระดับคุณภาพของการนิเทศได้ โดยมีการติดตามและประเมินผล และมีการประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น ประเมินการประชุม อบรม สัมมนา หรือการสนทนาวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- ครุฑชิต คำดี. (2560). แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. กำแพงเพชร.
- ซารี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์.
- นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา. (2563). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อน. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วาสนา แป้งสี. (2557). การนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.